

ZAMYŠLENÍ NAD KOMUNIKOVÁNÍM STATISTIKY V MÉDIÍCH

PSY717 – STATISTICKÁ ANALÝZA DAT

Martin Hajný

386006, Psychologie – Mediální studia a žurnalistika

Vyučující:

Mgr. Stanislav Ježek, PhD. , Mgr. Jan Širůček

Mgr. Jan Šerek

Mgr. et Mgr. Alena Robotková

Mgr. Věra Kontríková

Datum odevzdání: 1.5.2012

I. Úvod

Pro seminární práci jsem si vybral článek „*Dietní limonády mohou zvyšovat riziko infarktu*“, zveřejněný 21. února 2012 na serveru Lidovky.cz v rubrice zajímavosti. Článek shrnuje výsledky výzkumu Hannah Gardenerové (2012), který se věnoval souvislosti mezi pitím dietních nealkoholických nápojů a zvýšeným rizikem výskytu poruch kardiovaskulárního systému.

II. Uvedení výzkumu a jeho závěrů

Pro výzkum využila Gardenová skupinu o 2564 osobách, 36% tvořili muži a 64% ženy. Průměrný věk sledovaných osob byl 69 let (spodní a horní hranice ± 10 let). 23% zástupců bylo bílé rasy, 23% afroamerického a 53% hispánského původu.

Skupina byla nejprve kategorizována podle pravidelnosti/četnosti konzumace a typu nápoje (dietní vs. klasický) na „nekonzumenty“, kteří pijí méně než jednou měsíčně, lehké konzumenty, kteří je pijí 1x měsíčně – 6x týdně a poslední skupinu tvořili každodenní konzumenti.

Skupinu sledoval výzkumný tým 10 let, během kterých došlo k 591 případům infarktu, mozkové mrtvice či smrti v důsledku selhání cévního systému.

Závěrem výzkumu bylo pozorování, že každodenní konzumace dietních nápojů je spojená s cévními rizikovými faktory a zvýšeným rizikem výskytu poruch cévního systému.

Stejná skupina měla například o 43% zvýšenou pravděpodobnost výskytu potíží s cévní soustavou, než ti, co je nepili vůbec. U „lehčích“ konzumentů nebylo signifikantní navýšení rizika zaznamenáno.

Sami výzkumníci nicméně neusuzují na (negativní) vliv dietních nealkoholických nápojů, jako spíše zohledňují skutečnost, že mezi jejich každodenními konzumenty bylo výrazně více osob, prokazujících rizikové faktory výskytu srdečních a oběhových chorob, sice zvýšená hladina cholesterolu, vyšší váha a tlak, vyšší hladina cukru v krvi a bylo mezi nimi více jedinců, u nichž byla diagnostikována cukrovka. Vztah mezi každodenním pitím nealkoholických nápojů a zvýšeným rizikem poruch kardiovaskulárního systému byl sice potvrzen, nicméně nejedná se o vztah kauzální (Elkind, Gardener, Markert, Rundek, Sacco, R., & Wright, 2012).

III. Interpretace závěrů výzkumu autorem článku

Autor článku se podle mého soudu při interpretaci a shrnování výsledků výzkumu dopustil hned několika interpretačních chyb, pramenících zpravidla z naprosto mylného deduktivního usuzování o příčinách a důsledcích jevů, jimiž se původní výzkumný článek zabývá, dále pak pramenících z jednoduché generalizace.

Perex článku obsahuje tvrzení, že ze studie Gardenové vyplývá, že dietní limonády možná přispívají ke štíhlé linii, ale že jejich každodenní konzumace také může zvyšovat riziko srdečního infarktu a mozkové mrtvice. V původní studii není jednak žádná zmínka o užívání dietní limonády a „štíhlé linii“, hlavně z ní ale neplyne, že by měla každodenní konzumace zvyšovat riziko infarktu a mrtvice. Výsledky výzkumu pouze vypovídají o vztahu mezi každodenní konzumací a rizikem poruch kardiovaskulárního systému (ne pouze infarktu a mrtvice – v titulku autor zobecnil tyto poruchy pouze na infarkt), nikoliv však o vztahu kauzálním.

Dále je v článku napsáno, že během sledování skupiny utrpělo 591 osob infarkt myokardu, mozkovou mrtvici či zemřelo na kardiovaskulární potíže, nicméně původní text obsahuje pouze informaci o četnosti těchto událostí, ne osob, jež postihly. Tvrzení, že každodenní pití dietních nápojů zvyšuje pravděpodobnost utrpení infarktu (opět zobecnění pouze na jednu možnou komplikaci) o 44% proti tyto nápoje nepili, nebo je pili zřídka, je také zavádějící. Výzkumný článek obsahuje pouze informaci o 43% nárůstu proti osobám, které nepili dietní nápoje vůbec.

Na závěr článku pak autor v podstatě vyvrací vlastní tvrzení z titulku i perexu odkazem na pasáž studie o tom, že každodenní konzumenti dietních nápojů vykazují více nezdravých návyků a často měli zdravotní potíže i nezávisle na pití nápojů.

IV. Závěr

Autor článku sice v titulku i perexu užívá tvary nejednoznačného slova moci („limonády mohou“, „konzumace může zvyšovat“) a původní studie závěry prezentované redaktorem nevyvrací, nicméně i tak se podle mě dopouští autor článku značné žurnalistické neprofesionality. Buďto z důvodu nepochopení původního textu, mylného usuzování a zevšeobecnění, nebo ze záměru publikovat článek s bulvárně-chytlavým titulkem i obsahem.

V této podobě nemohu práci přijmout – 0 bodů.

Konstatujete pouze rozdíly mezi článkem a původní studií. Od nich by bylo dobré se odrazit k úvahám o tom, jak se moc to pozmění vyznění výsledků, jak odlišný dojem vzbudí takovýto článek v čtenáři oproti situaci, kdy by byla prezentovány údaje přesně.

V. Zdroje

Elkind, M., Gardener, H., Markert, M., Rundek, T., Sacco, R., & Wright, C. (2012). Diet Soft Drink Consumption is Associated with an Increased Risk of Vascular Events in the Northern Manhattan Study. *Journal of General Internal Medicine*, online first, 1-7. Retrieved from <http://www.springerlink.com/content/b042807u865853t7/>

Lidovky.cz (2012). *Dietní limonády mohou zvyšovat riziko infarktu*. Retrieved from http://relax.lidovky.cz/dietni-limonady-mohou-zvysovat-riziko-infarktu-fu4-/ln-zdravi.asp?c=A120220_142712_ln-zdravi_glu